

Enerji ve Çevre Duyarlı Bir Mimarlık Üretimi: Baumschlager-Eberle Mimarlık Ofisi

Rüksan Tuna*

Avusturyalı Baumschlager-Eberle Mimarlık Ofisi'nin son dönem işleri Milli Reasürans Sanat Galerisi'nde sergilendi. Merkezi Avusturya'nın Lochlau kentinde olan mimarlık ofisinin Viyana, Lichtenstein, Gallen ve Zürih ile Hong Kong ve Pekin'de olmak üzere 6 şube ofisi bulunuyor. 1985 yılında birlikte çalışmaya başladıktan sonra yaptıkları işlerle, içinde işveren ve kentsel tasarım, yapı ödülü de dahil 14 ödül alan ofisin 2000 yılında Tirol Düşük Enerji Ödülü, 2001 yılında Green Pin ve hem 200, hem 2006 yılında kazandıkları Energy Globe Ödülleri, yapıtlarının enerji tasarrufu endişesini vurgulamak anlamında kayda değer.

Mimari ofisin **az, öz, saydam** yapılarının güçlü tasarım ilkeleri ve bu yalınlığı sağlamak üzere yarattıkları detay çözümleri yine sergi katalogunda görülebilir. Sergi dolayısıyla davetli olarak Türkiye'ye gelen Carlo Baumschlager, 6 Mart 2009 akşamı bir konferans vererek işlerini anlattı. Baumschlager konferansına, gazetecilerin "Bu kadar çok ofisiniz ve kalıcı işleriniz olduğu halde neden isminiz yıldız mimarlarla birlikte anılmıyor?" sorularına verdiği yanıtla başladı: "Bizler ekonomi, sosyal konular ve çevre ile uğraşırız, yani gerçek hayat ile uğraşırız. Kendini yıldız mimar olarak görenlerle aramızdaki temel fark budur. Biz mimarların kendi yaşadıkları çevreye etki yaparak değiştirme gücü olduğuna inanıyoruz. İnsanoğlunun doğaya bir borcu var. Özellikle Avrupa'da, doğanın sunduğunun iki katı ayak izi bırakıyor insanoğlu ve biz mimarlar da bundan sorumluyuz. Kaynakların kullanımında ne kadar tasarruf yapılacağına kararını vermeli, hesabını yapmalıyız. Bizler yerel olanı, kültürel olanı ortaya ve öne çıkarırız, ancak küresel olan bilgi teknolojilerini de kullanırız..."

Bu sözler 25 yıllık uygulama deneyiminin özetiydi. Baumschlager ağırlıklı olarak 2002-2008 yıllarına ait 12 yapı grubunu anlattı:

Verwalter Konutları Dornbirn, Avusturya

25 yıl önce planladıkları konut alanından bir örnek. Kendi bürolarının yakınında bir konut bölgesi. Yoğun kent dokusu içinde, kısıtlı ve dar bir yapı adasında yer alıyor. Tek katlı müstakil konutların ortasında, çevredeki yapıların oranları incelenerek kurulmuş. Enerji tasarrufu ve sürdürülebilirlik özellikleri parçalı ve iç avlulu plan şemasıyla çözülmüş. Bugüne kadar da oldukça iyi korunmuş durumda yapılar.

Eichgut Konutları Winterthur, İsviçre

Kentin çok yoğun bölgesi, otobana yakın, dolayısıyla çok miktarda zehirli gaza maruz.

Komşuluk ve çevre ilişkilerini bozmadan iç hava kalitesini korumanın çözümü olarak yeni bir plan şeması ve cephe çözümü getirmişler. 22 metre derinliği olan dairelerin cepheleri opak cam perdelerle kaplanıyor, mahremiyet sağlandığı gibi ışığın mekânın derinliklerine nüfuz etmesi sağlanıyor. Bu yapı, normal bir İsviçre konutunun onda biri kadar enerji kullanıyor.

Lochbach Konutları Innsbruck, Avusturya

Bu yapılarda enerjinin en tasarruflu kullanımına çözüm aranmış. Çift cidarlı giydirme cephe kullanılmış, pencereler panjurlu. Araştırmaları, yapı hacminin kübe ne kadar yaklaşırsa o kadar performans gösterdiğini göstermiş. Küreden sonra en iyi enerji kullanan yapı biçimi küptür diyor.

Öğrenci Yurdu Molkerstrasse, Viyana, Avusturya

Yapı adasının kenarını uzun tutarak kendi içinde kompakt bir yapı oluşturmuşlar. Birincil tasarım kriteri enerji tasarrufu. Bunun için cephede sürme kepenkli önlemler alınmış. İç hacimlerde ise günışığı bacaları koridorlara hayat veriyor.

Rüksan Tuna
Mimar, Mimarlar
Odası Enerji Etkin
Yapılar ve Ekolojik
Mimarlık Çalışma
Grubu Üyesi

Verwalter Konutları, Dornbirn

Öğrenci Yurdu, Viyana

Eichgut Konutları, Winterthur

Küp Otel, Savognin

Mader Eko Yüksekokulu, Vorarlberg

Nordwesthaus, Fussach

Nordwesthaus, Fussach

Küp Otel Savognin, İsviçre

Prototip olarak yapılmış bir otel. Dünyanın değişik yerlerinde uygulanacak bir kayak oteli modeli geliştirilmeye çalışılmış. Telesiyeje yakın pozisyonda yer alarak, altta kayak takımları ve snowboardların depolanacağı alan, üstte odalar. Dağ sporlarında “seyredenler” ve “seyredilenler” olduğundan hareketle, herkesin birbirini göreceği, müzik dinletilerinin yapılacağı bir orta hol tasarlanmıştır. Müşterinin siparişi 15-25 yaş aralığındaki gençlere hitap etmesiyle, aradan geçen 5 yıllık kullarımdan sonra 40-50 yaş aralığındaki grupların da yapıyı çok sevdiği belirlenmiştir. Bu model yapıdan 3 tane daha bulunuyor. Dış cephe yine çift cidarlı ve renkli opak camlar güneş ışığının gözalmasını önüyor.

Mader Eko Yüksekokulu Vorarlberg, Avusturya

Orta dereceli bu okul, tamamıyla çocukların çevreye duyarlılıklarını geliştirmek üzere tasarlanmıştır. Yapıdaki enerji tüketimi diğer okulların üçte biri kadar. Her öğrenci sınıflarda bulunan monitörler aracılığı ile enerji tüketimini izleyebiliyor, kendi bireysel katılımlarını ölçebiliyorlar.

Hilti Eğitim Merkezi Lichtenstein

Küçük ölçekli firmaların kendi yapıları aracılığı ile enerji tasarrufu farkındalıklarını görünür kılmak amacıyla iyi bir örnek. Hilti yapısı, kentin ortasında ama doğa ile güçlü bir ilişkisi var. Büyük hacimli yapının içinde kent içinde kent gibi kendine özgü bir hayat oluşmuş.

Hohlstrasse Büro Yapısı Zürih, İsviçre

İsviçre’de yüksek yapı yapmanın çok sıkı kuralları var. Bu kuralları yerine getirmenin ötesinde, yapının her noktasına kolay erişimin sağlanması, sirkülasyon alanlarını kayıplar olmadan çözmek ve enerji tasarrufu sağlamak hedeflenmiştir. Otoyoldan Zürih’e girişte ve istasyonun karşısında yer alan yapının kente gelenleri karşılaması planlanmıştır.

Dünya Sağlık Örgütü Cenevre, İsviçre

Yine sıkışık bir alanda yapı-doğa ilişkileri parçalı yapı ile çözülmeye çalışılmış. Yere kadar saydam cepheler yanbaşındaki parkı içeri taşıırken, iç avluda yaratılan bahçe düzeni de yapı adasındaki doğal düzeni oluşturmaya çalışıyor.

Münih Reasürans Almanya

Kentin çok özel bir yerinde yer alıyor. Mevcut yapı temelini kullanma zorunluluğu bir kısıt gibi görünse de yine parçalı ve iç avlulu bir çözümle ve etraftaki yapıların oranları incelenerek oluşturulan cephe sistemi ile bütünlük sağlanmaya çalışılmış. Bu yapıda reasürans yapılarının tümünde bir kural olan, sanatçıların eserlerini sergileme, sanatçıların bizzat yapı üretimine katılmalarıyla sürdürülmüş. Yapının alt katında birbirine koridorlarla bağlanan küçük sanat hücreleri bulunuyor. Her odacık ayrı sanatçı tarafından, aydınlatmasından enstalasyonuna kadar tasarlanmıştır.

Viyana Havaalanı Ek Binası Avusturya

800 bin metrekare yüzölçümüyle küçük bir kent kapasitesinde olan yapı, nasıl kentler büyür ve gelişirse, ilerde farklı kullanımlara açık olacak şekilde tasarlanmış, altyapısı oluşturulmuş. Tamamlanan kısmı kullanıma açılmış, 2009 sonuna kadar tamamlanacak bölüm 70 bin metrekare.

Nordwesthaus Fussach, Avusturya

Son olarak tanıtılan bu yapı, özel bir mülk ve yapı tekniği açısından belki de en ilginç olanı. Konstanz Gölü kenarında bir özel marınada yer alan yapı, yüksek ayakları ile suda yüzer gibi duruyor. Evsahibesinin davet ve toplantı gibi amaçlar dışında başka özel hiçbir fonksiyon vermediği siparişi 8,8 metre yüksekliğindeki bir hacim yaratılarak karşılanmış. Yapının içi organik ağaç formlu beton kabuk, dışı ise giydirme cam cephe. Gündüz suyun oynaşmaları cepheye yansırken, gece yapının strüktürü dışa vuruyor.

Carlo Baumschlager bu özgün ve ilginç yapı ile konferansını tamamladı. ❖